

GÜNDEM BAKIŞ

MART-2021-24.Sayı

guvsam@istinye.edu.tr @isuguvsam guvsam.istinye.edu.tr

Küresel Güçlerin Ulusal Güvenlik Stratejilerinde Değişimin Yönü

Güvenlik ve Savunma Stratejileri Uygulama Araştırma Merkezi (GÜVSAM) tarafından düzenlenen online konferansa davetlisiniz.

Doç. Dr. Fahri Erenel

İsmail Hakkı Pekin

Dr. Efecan Gürcan

Em. Tuğgeneral
Osman Gazi Kandemir

Moderatör:
Şule KILIÇARSLAN

25.03.2021

20.00

967 7989 2774

574180

Kaçıranlar ve tekrar izlemek isteyenler, İstinye Üniversitesi YouTube kanalından izleyebilirler.

KÜRESEL GÜÇLERİN ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİLERİNDE DEĞİŞİMİN YÖNÜ

Günümüz çok kutuplu dünyasında uluslararası sistemde konumlanan temel aktörler olarak devletlerin ulusal güvenlik politikaları, güç dengesinin korunması ve stratejik politikaların üretilmesi bakımından önem arz etmektedir. Uluslararası toplumun güçlü aktörlerinden Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Rusya, Çin, İngiltere, Fransa ve uluslararası bir örgüt olarak Avrupa Birliği (AB)'nin yeniden yapılandırıldıkları ulusal güvenlik stratejilerinin analiz edilmesi, bugünün ve geleceğin uluslararası ilişkiler siyasalarının değişim parametrelerinin anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu kapsamda İsmail Hakkı Pekin ABD'nin; Fahri Erenel Rusya ve AB'nin; Efe-

can Gürçan Çin'in; Osman Gazi Kandemir NATO'nun güvenlik stratejilerini değerlendirmiştir.

İlk olarak Güvsam Koordintörü İsmail Hakkı Pekin, ABD'nin Soğuk Savaş döneminin kurumsallaşmış yapısı içinde yer alan NATO'nun güvenlik ve stratejik politikalarının üretilme noktası olduğu ifade etmiştir. Soğuk Savaş'ın SSCB'nin dağılması ertesinde sona ermesi, 1991 ile 2001 yılları arasında ABD'nin hegemonik bir güç olarak tek kutuplu dünyanın başat aktör olmasını tetiklemiştir. Bu dönem aralığında ABD, güvenlik politikalarının bir çıktısı olarak eski Varşova Paktı üyelerini NATO ve AB bünyesine dâhil etme çabası

içine girmiştir. Bu kapsamda Soğuk Savaş deneyiminin tekrar yaşanmaması için ABD, Rusya'yı güvenliğini tehdit edici bir aktör olarak görerek, Rusya'nın çevrelenmesi politikasını takip etmiştir. Rusya'nın Karadeniz'de hâkimiyet kurma faaliyetleri de ABD'nin öncelikli olarak Rusya'ya karşı güvenlik geliştirici önlemler almasına yol açmıştır. Bununla birlikte ABD'nin fikir babası olduğu Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) da ABD'nin Türkiye'yi vekâlet edebileceği bir proxy devlet şeklinde görmesi bakımından da güvenlik politikalarını farklı bölgesel aktörler üzerinden inşa etmesi olarak yorumlanabilir. ABD, 11 Eylül saldırıları sonrasında

güvenliğini sert güç unsurları ile donatmaya çalışmıştır ve komünizm yerine mücadele edeceği radikal İslam örgütlerine karşın güvenlik stratejilerini planlamıştır.

İkinci olarak Dr. Efe Can Gürçan, ABD'nin karşısında yükselen bir küresel aktör olarak Çin'in ulusal güvenlik stratejisini, konuyla ilişkili olarak literatürde yer verilen görüşleri, Soğuk Savaş sonrasında Çin'in uluslararası güvenlik stratejisindeki dönüşümü, Xi Jinping dönemi yaşanan süreklilikler ve kopuşları analiz etmiştir. Bu çerçevede literatürde yer alan görüşler Çin'in faydacı bir strateji izlemesi, orta yolu bulmaya çalışması, çelişkiler barındırması, barışçıl kalkınmadan saldırgan bir anlayışa doğru evrilmesi perspektiflerinden ele alınmıştır. Çin, Soğuk Savaş sonrasında Deng Xiaoping-Jiang Zemin döneminde "gücünü gizle, zamanını kolla" stratejisini izlemiştir. Bu anlamda uluslararası statüko ile faydacı bir entegrasyon ile çok taraflı politikalar önem kazanmıştır. Hu Jintao döneminde ise barışsal gelişme stratejisi, güvenlik politikalarının yapıtaşını oluşturmuştur. 2013 yılını takiben ise Xi Jinping iktidarlığında süreklilik ve aktifleşme stratejisi beraberinde ulusal canlanma ve Çin rüyası idealini getirmiştir. Bu dönemde Çin'in güvenlik stratejisinde statükoya uyum sağlamaktan ziyade kural koyucu olarak uluslararası arenada yerini aldığı söylenebilir.

Böylelikle Çin güvenlik stratejisindeki parametreler reformların öncüsü olmak, ekonomik gelişme hedefini orijinde tutmak yönünde değişmiştir. Bu yönelim doğrultusunda ise Kuşak ve Yol Girişimi ile küresel ticaret ağı inşa edilerek Çin'in güvenlik tesis edici yayılım gösterdiği ifade edilebilir. Böylelikle Çin'in ulusal güvenlik stratejisiyle bağlantılı olarak hükümetler arası siyasal iş birliği kurması, altyapısal ve teknolojik bağlantırlık girişimi, ekonomik bağlantırlık ile birlikte gelen serbest ticaret bölgesi inşası, finansal bütünleşme hedefi ve kültürel mobilizasyon süreci konuları gündeme gelmiştir.

Üçüncü olarak Doç. Dr. Fahri Erenel, uluslararası bir yapı olarak AB ve İngiltere'nin güvenlik politikalarını değerlendirmiştir. AB ve İngiltere'nin

birlikte değerlendirilmesinin nedeni İngiltere'nin AB'den ayrılma sürecinin tamamlanmış olmasıdır. AB üyelik sürecini fesheden İngiltere'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi belgesi incelendiğinde, ABD ile yakınlaşma eğilimlerinin gündemde olduğu dikkat çekmektedir. AB ve İngiltere gibi global güçlerin güvenlik planlamaları diğer aktörlere karşın kurulacak ittifaklar ile şekillenmektedir. AB'nin yaklaşık bir ay öncesinde açıkladığı AB Stratejik Pusulası belgesine göre ise, AB'nin strateji politikalarının yönünü belirlemeye çalıştığı vurgulanmalıdır. Çünkü AB, ekonomik anlamda birleşmiş olmasına rağmen ortak güvenlik ve savunma politikası kapsamında birleşmemiştir. 1949 senesinden NATO'ya devredilen güvenlik ve savunma politikaları, AB üye devletlerinin egemenlik alanla-

rında sınırlı tutularak belirlenmiştir. AB, dünyanın önde gelen aktörlerinden birisi olarak dünya üzerindeki politikalara yön veremediğini ve güce ulaşılması gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla Maastricht Anlaşması neticesinde kurulan yapının orta direğini ortak savunma ve güvenlik politikaları oluşturmaktadır. Yapılanırdırılmış daimi işbirliği çerçevesinde, AB bünyesinde PESCO'nun meydana getirilmesi ise askeri alanda stratejilerin sağlamaştırılmasının bir adımı niteliğindedir. Tüm bunlarla birlikte AB'nin ortak savunma ve güvenlik politikasında aktif olarak rol oynamak isteyen Fransa, Almanya ile bir mücadele içindedir.

Son olarak Em. Tuğgeneral Osman Gazi Kandemir, ABD'nin politika-

larını domine ettiği bir uluslararası örgüt olarak NATO'nun güvenlik politikalarını incelemiştir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde NATO'nun kapsam alanını genişlettiği ve Avrupa'nın sınırları dışına taşıdığı görülmektedir. Bunun sonucunda askeri güç olarak sivrilmiş NATO'nun politik manada da gücünü maksimize etmesi hedeflenmiştir. NATO, ABD'nin meşruiyet vasıtası olarak güvenlik politikalarını planlamaktadır. NATO'nun koruma kalkanı altında yer alan değerleri ise insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü bakımından ön plana çıkmaktadır. Fakat NATO çatısı altında bulunan bazı devletlerin bu değerlerle çelişen politikalar izlediğini de belirtmek gerekmektedir. Güncel olarak ABD'nin

siyasal elitlerinin söylemleri irdelendiğinde, 11 Eylül sürecinde olduğu kadar NATO üzerinde baskı unsuru olunmayacağına dile getirildiği görülmektedir. Ancak geçmiş deneyimlerden hareketle söylemlerin ne kadar realize edileceği tartışma konusudur. NATO'nun öncelikle tehdit algısı terörizm bakımından ifade edilmektedir. NATO'nun Rusya ile ilişkileri hem caydırıcılık hem de diyalog sürecinin sürdürülmesi açısından ele alınmaktadır. Aynı zamanda NATO, Avrupa'nın konvansiyonel silah kapasitesinin artırılması eğiliminde faaliyetlerde bulunacaktır.

Sonuç olarak globalleşen dünya düzeninde güç kapasiteleri bakımından sistemde büyük güçler olarak yerini alan ABD, Rusya, Çin, AB, İngiltere ve Fransa gibi aktörlerin güvenlik politikalarının konjonktürel şartlara göre değiştiği gözlemlenmektedir. Askeri olarak üstünlük yarışında olan ABD ve Rusya'nın mücadele sürecinde Çin, süratle yükselen bir güç olarak yerini almıştır. AB'nin güvenlik politikasını NATO'ya yasladığı belirtilirken NATO'nun da yönlendirici gücü olarak ABD'nin ifade edilmesi, güvenlik politikalarının ve politikaların hedeflerinin saptanması bakımından önemlidir. Devletler arası güç mücadelesi aynı zamanda güvenlik ve savunma stratejilerini şekillendirecektir.

Tuğçe Taş

ABD VE RUSYA ARASINDAKİ GERİLİM: YENİ BİR SOĞUK SAVAŞ

Aynı haftanın başlarında Slovakya Dış İşleri ve Avrupa İşleri Bakanı Ivan Korcok ve daha sonrasında Kazakistan Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı Mukhtar Tileuberdi ile görüşen Çavuşoğlu bu görüşmelerinin ardından İran Dış İşleri Bakanı Cevad Zarif ile İstanbul'da bir araya geldi ve bir görüşme gerçekleştirdi. İkili Cumhurbaşkanlığı Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde bir araya geldi ve ikili arasındaki görüşmeye MİT Başkanı Hakan Fidan'da katıldı.

Geçtiğimiz haftalarda Bağdat Büyükelçisi İrec Mescidi'nin "Irak'a askeri bir müdahaleyi reddediyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri de Irak topraklarına karşı tehdit unsuru olmamalı ve işgal etmemelidir. Irak güçleri kendi güvenliklerini sağlamalı, Kürdistan Bölgesi güçleri kendi bölgelerinde güvenliği sağlamalı ve bölgenin güvenliği temin edilmelidir. Türkiye'nin veya başka hiçbir ülkenin Irak'a askeri müdahalede bulunmasını, orada askeri varlığını ilerletmesini doğru bulmuyoruz" şeklindeki açıklamalarının ardından iki ülke arasındaki tansiyon artmıştı. Bu ifadeleri takiben İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Ferazmend Dış

İşleri Bakanlığı'na çağrılmış ve ifadeler reddedilmişti.

Gerçekleşen görüşmenin ardından yapılan açıklamada Sayın Bakanımız İran'la beraber bölgedeki teröre karşı birlik olunması konusunda ve Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması konularındaki mutabakatlarının yinelenildiğini söyledi. Ayrıca iki ülke arasındaki ilişkilerin daha iyi hale gelmesi temenni ederken bu görüşmeyle birlikte ekonomik işbirliği adımlarını değerlendirdiklerini açıkladı. Ülkemizin üst yetkililerinden de tepki çeken açıklamaya karşın İç İşleri Bakanımız Süleyman Soylu "İran ve Irak'ta toplam 3 bin 250 terörist bulunuyor. Bunlar PKK'nın uzun yıllardır asli kadrolu teröristleridir. Irak, Suriye ve İran'da 5 bin civarı kadrolu terörist bulunuyor" diyerek tepkisini belli etmişti.

İkili en son 29 Ocak 2021 tarihinde yine İstanbul'da bir görüşme gerçekleştirmiş ve iki ülkenin arasındaki ilişkileri ele almışlardı.

2. Uluslararası Tahran Diyalog Forumu Geçtiğimiz haftalarda İran Dış İşleri Bakanlığı Sözcüsü Said Hatipzade, Dış İş-

leri Bakanı Muhammed Cevad Zarif'in de katılımıyla birlikte 2. Tahran Diyalog Forumu'nun gerçekleşeceğini duyurdu. Forumun amacı genel olarak İran ve çevresindeki bölgeler hakkında dünyadan üst düzey siyasi yetkililerin katılımıyla görüş alışverişinde bulunmaktır. Özellikle Batı Asya ülkelerinin siyasi yetkililerini bir araya getirme konusunda etkili bir role sahip olan forum, bölgedeki ikili ilişkiler başta olmak üzere siyasi, güvenlik, ekonomik ve sosyal eğilimler konusunda da tartışmalara sahne oluyor. Dış İşleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'da bu seneki foruma katılan üst düzey siyasi yetkililer arasında yer aldı. Forumu video konferans yöntemiyle katılan Çavuşoğlu, Twitter hesabında "2'nci Uluslararası Tahran Diyalog Forumu'na katıldığını belirterek, "Kafkasya, Doğu Akdeniz ve Afganistan'a dair bölgesel iş birliği vizyonumuzu paylaştık. Bölge-mizde barış ve refahı birlikte sağlayabiliriz." açıklamasında bulundu. Ülkemiz için özellikle Doğu Akdeniz işbirliğinin vurgulanmasının ciddi önemi var. Kadir Yıldırım

ÇAVUŞOĞLU'NUN TÜRKİSTAN ZİYARETLERİ

Geçtiğimiz şubat ayında Körfez ülkelerinde yaptığı ziyaretlerde ikili işbirliğinin önemini ve Türkiye'nin samimi dostluğunu gösterdiğini basın açıklamalarıyla gözler önüne sermişti. 6 Mart'ta başlayan Türkistan ziyaretlerinin ilk durağı Türkmenistan, sonra Özbekistan ve son olarak da Kırgızistan oldu.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, 5-10 Mart tarihlerinde gerçekleştireceği Orta Asya ziyaretleri kapsamında ilk durağı Türkmenistan'a geldi. Bakan Çavuşoğlu, Türkmenistan ziyareti kapsamında Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbangulu Berdimuhamedov ile görüşme gerçekleştirdi. Devlet Başkanı Gurbangulu Berdimuhamedov tarafından kabul edilen Çavuşoğlu, mevkidaşı Raşid Meredov'la da görüştü ve Türkmenistan Bağımsızlık Anıtı'nı ziyaret etti. Bakan Çavuşoğlu ve Berdimuhamedov'un görüşmesinde ikili ve bölgesel konular ele alındı.

İkinci durağı olan Özbekistan'a giden Çavuşoğlu, Türkiye ve Özbekistan arasındaki ikili ilişkilerin Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in liderliği sayesinde çok iyi bir noktaya geldiğini söyledi. Birçok alanda ilişkileri geliştirmek için çok çalışıldığı bilgisini verdi. Özbekistan'da tarihi Hive ve Buhara kentlerini ziyaret eden Çavuşoğlu, "Kıymetli eserler var, ecdadımızın bıraktığı eserler var. Muhteşem güzellikte bir yer. Sayın Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'e özellikle çok teşekkür ediyorum. Burada

Özbek kardeşlerimizle de aynı şekilde kucaklaştık. Yöresel ekmek ve diğer yiyecek içeceklerin bize ikram ettiler. Her zamanki Özbek misafirperverliğini gösterdiler. Bu dönemde Özbekistan'ı ziyaret etmekten, Hive'nin başkentini ziyaret etmekten çok mutluyuz." şeklinde açıklamada bulundu. Ayrıca kendisine "Hive Fahri Vatandaşlığı" da verildi.

Özbekistan'ın batısındaki Harezmi bölgesinin incisi olarak bilinen Hive, bir zamanlar tüccarların, sanatkarların ve alimlerin dolaştığı sokaklardaki tarihi dokusunu çok iyi muhafaza etmesiyle dikkati çekiyor. Toprak rengi ve kızılın hakim olduğu kent, ülkenin diğer şehirlerine göre oldukça farklı bir havaya ve kendine has mimariye sahip. Şehrin, cebir ve algoritmanın kurucusu olarak bilinen ve "0" rakamını bulan ünlü alim El Harezmi ile gökbilim, matematik

ve doğa bilimleri alanındaki çalışmalarıyla tanınan bilim insanı El Biruni'nin doğup büyüdüğü topraklara ev sahipliği yapmasıyla da ayrı bir önemi bulunuyor. Tüm bu özellikleri ile Çavuşoğlu'nun sözlerinde anlam ve maneviyat yüklü sözler daha iyi anlaşılacaktır.

Son durağı olan Kırgızistan'a giden Çavuşoğlu, Kırgızistan Cumhurbaşkanlığı Basın Merkezinden yapılan açıklamaya göre, kabulde siyasi, ticari, ekonomik, kültürel ve insani alanlarda güncel iş birliği konuları ele alındı. Görüşmede Caparov, bu yıl 30'uncu yıl dönümü kutlanan Kırgızistan-Türkiye diplomatik ilişkilerinin düzeyinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Tarım, tekstil, madencilik, hidroelektrik ve diğer alanlarda iş ilişkilerini geliştirmenin, ortak girişimler oluşturmanın ve iş birliğini genişletmenin önemine dikkat çeken Caparov, Kırgızistan ve Türkiye'nin ekonomik potansiyelini karşılayan önemli projelerin hayata geçirilmesi gerektiğini belirterek tarafların ortak ticaret hacmini 1 milyar dolara çıkarmak için her türlü çabayı göstermelerinin önemini vurguladı.

Tüm bu ziyaretler sırasında Kazakistan'a uğramadan ziyaretlere son verilmesi, Karabağ Savaşındaki Kazakistan'ın tutumu aradaki buzları eritmemiş gibi görünüyor. Kırgızistan ile samimi pozlar da FETÖ okulları konusunda politikaların gayet iyi ilerlediği izlenimini bizlere vermektedir.

Emir Türk

DIŞ İŞLERİ BAKANIMIZIN İRAN DIŞ İŞLERİ BAKANI CEVAD ZARİF İLE GÖRÜŞMESİ

Aynı haftanın başlarında Slovakya Dış İşleri ve Avrupa İşleri Bakanı Ivan Korcok ve daha sonrasında Kazakistan Başbakan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı Mukhtar Tileuberdi ile görüşen Çavuşoğlu bu görüşmelerinin ardından İran Dış İşleri Bakanı Cevad Zarif ile İstanbul'da bir araya geldi ve bir görüşme gerçekleştirdi. İkili Cumhurbaşkanlığı Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde bir araya geldi ve ikili arasındaki görüşmeye MİT Başkanı Hakan Fidan'da katıldı.

Geçtiğimiz haftalarda Bağdat

Büyükelçisi İrec Mescidi'nin "Irak'a askeri bir müdahaleyi reddediyoruz. Türk Silahlı Kuvvetleri de Irak topraklarına karşı tehdit unsuru olmamalı ve işgal etmemelidir. Irak güçleri kendi güvenliklerini sağlamalı, Kürdistan Bölgesi güçleri kendi bölgelerinde güvenliği sağlamalı ve bölgenin güvenliği temin edilmelidir. Türkiye'nin veya başka hiçbir ülkenin Irak'a askeri müdahalede bulunmasını, orada askeri varlığını iletmesini doğru bulmuyoruz" şeklindeki açıklamalarının ardından iki ülke

arasındaki tansiyon artmıştı. Bu ifadeleri takiben İran'ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Ferazmend Dış İşleri Bakanlığı'na çağrılmış ve ifadeler reddedilmişti.

Gerçekleşen görüşmenin ardından yapılan açıklamada Sayın Bakanımız İran'la beraber bölgedeki teröre karşı birlik olunması konusunda ve Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması konularındaki mutabakatlarının yinlendiğini söyledi. Ayrıca iki ülke arasındaki ilişkilerin daha iyi hale gelmesi temenni ederken

bu görüşmeyle birlikte ekonomik işbirliği adımlarını değerlendirdiklerini açıklandı. Ülkemizin üst yetkililerinden de tepki çeken açıklamaya karşın İç İşleri Bakanımız Süleyman Soylu “İran ve Irak’ta toplam 3 bin 250 terörist bulunuyor. Bunlar PKK’nın uzun yıllardır asli kadrolu teröristleridir. Irak, Suriye ve İran’da 5 bin civarı kadrolu terörist bulunuyor” diyerek tepkisini belli etmişti.

İkili en son 29 Ocak 2021 tarihinde yine İstanbul’da bir görüşme gerçekleştirmiş ve iki ülkenin arasındaki ilişkileri ele almışlardı.

2. Uluslararası Tahran Diyalog Forumu

Geçtiğimiz haftalarda İran Dış İşleri Bakanlığı Sözcüsü Said Hatipzade, Dış İşleri Bakanı Muhammed Cevad Zarif’in de katılımıyla birlikte 2. Tahran Diyalog Forumu’nun gerçekleşeceğini duyurdu.

Forumun amacı genel olarak İran ve çevresindeki bölgeler hakkında dünyadan üst düzey siyasi yetkililerin katılımıyla görüş alışverişinde bulunmaktır. Özellikle Batı Asya ülkelerinin siyasi yetkililerini bir araya getirme konusunda etkili bir role sahip olan forum, bölgedeki ikili ilişkiler başta olmak

üzere siyasi, güvenlik, ekonomik ve sosyal eğilimler konusunda da tartışmalara sahne oluyor.

Dış İşleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu’da bu seneki foruma katılan üst düzey siyasi yetkililer arasında yer aldı. Forumu video konferans yöntemiyle katılan Çavuşoğlu, Twitter hesabında “2’nci Uluslararası Tahran Diyalog Forumu’na katıldığını belirterek, “Kafkasya, Doğu Akdeniz ve Afganistan’a dair bölgesel iş birliği vizyonumuzu paylaştık. Bölge-mizde barış ve refahı birlikte sağlayabiliriz.” açıklamasında bulundu. Ülkemiz için özellikle Doğu Akdeniz işbirliğinin vurgulanmasının ciddi önemi var.

Kadir Yıldırım

AB, TÜRKİYE İÇİN PLANLADIĞI YAPTIRIMLARI ASKIYA ALDI

Reuters haber ajansı, hazırladığı özel bir haberinde Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye yönelik yaptırımları askıya alma kararı aldığını duyurdu.

Avrupa Birliği, Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetleri nedeniyle Türkiye'ye yaptırım uygulamış ve bazı TPAO yetkililerine yaptırım kararı almıştı. Reuters haber ajansı ise Avrupalı ve ABD'li dört diplomatla görüşme yaparak, AB'nin yeni bir yol izleme kararına vardığını kaleme aldı.

Reuters, "AB, Türkiye'ye ait TPAO'nun daha çok yetkililerine yaptırım uygulanması planlarını askıya aldı. Bu Ankara'nın diplomatik hamlelerinin meyvelerini aldığını gösteriyor" ifadelerini okuyucularına yayınladı.

Biden: Türkiye'ye Yaptırım Uygulamayın

AB liderleri Aralık ayında toplanmış ve yaptırım kararı almıştı. Brüksel'deki AB liderler zirvesinde Türkiye'ye yaptırım konusunu da ele alan AB devlet ve hükümet başkanları, yayımlanan sonuç bildirgesinde yaptırım listesini genişletme ve Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetlerine katılan kişi ya da kuruluşların listeye eklenmesine karar vermişti.

Reuters'a röportaj veren Avrupalı ve

Amerikalı diplomatlara göre, Biden yönetimi de Brüksel'e, Türkiye'nin uzlaşmaya daha istekli görüldüğü bir zamanda yaptırımlar getirmemesi çağrısında bulundu.

Diplomatlar, ABD Başkanı Joe Biden'ın Brüksel'e Türkiye'ye yaptırım uygulanmaması konusunda çok destek olduğunu söylerken, bir AB diplomatı, "Başka Türk vatandaşlarının da kara listeye alınması durduruldu. Şu an ekonomik yaptırımlar görüşülüyor" dedi.

Reuters'a röportaj veren ikinci bir AB diplomatı, çalışmanın "hiçbir zaman gerçekten başarılı olmadığını" söylerken bir başka diplomat da "diplomatik yola öncelik verildiğini" belirtti.

Reuters'a röportaj veren bir diplomat ise Avrupa Birliği, 2020 yılında aralarında iki TPAO yöneticisine yaptırım

kararı çıktığını ve Aralık ayındaki AB Liderler Zirvesi'nde TPAO Genel Müdürü Melih Han Bilgin'e yaptırım uygulanmasının gündeme geldiğini açıkladı.

AB'nin dışişleri birimi konuyla ilgili yorum yapmayı kabul etmedi.

Diplomatlar, Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Avrupa Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen arasında 9 Ocak'ta çevrimiçi yapılan görüşme ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun AB dış politikası şefi Josep Borrell ve NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'le ayrı ayrı yüz yüze yaptığı görüşmelerin Türkiye'nin diplomasisinde değişime işaret ettiğini söylüyor.

Dilara Çetin

23-24 MART NATO DIŞİŞLERİ BAKANLARI TOPLANTISI

Bir yılı aşkın süredir ilk kez yüz yüze gerçekleştirilen NATO Dışışleri Bakanları Toplantısı Brüksel de NATO Karargahı'nda başladı. ABD Dışışleri Bakanı Anthony Blinken, göreve başladığından beri ilk kez müttefik mevkidaşlarıyla bir araya geldi.

Türkiye'yi temsilen Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun katıldı. Tüm bakanlar yuvarlak bir masada bir araya geldi. Toplantının açılışını NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg yaptı. "İki gün boyunca tartışacağımız birçok önemli konu var" açıklamasını yapan Stoltenberg, NATO zirvesi için hazırlıkları, Rusya, NATO 2030 girişimi, Kuzey Afrika, Afganistan ve diğer meseleleri ele alacaklarını dile getirdi.

İlk oturumda; İttifakın Orta Doğu ve Kuzey Afrika'ya tavrı değerlendirildi ve NATO'nun bu bölgelerde istikrarı sağlamak için atabileceği adımlar konuşuldu.

Stoltenberg, Afganistan'daki barış sürecini sıkı bir şekilde desteklediklerini söyledi ve bu süreçte müttefiklerin önemli pozisyonunu vurguladı.

Toplantının ikinci gününde Rusya meselesi NATO karargahında konuşulacak.

Bakanların ikinci toplantısına, Finlandiya ve İsveç'in dışışleri bakanları ile AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Josep Borrell de katılım sağladı.

Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, "Hepimiz, Rusya

karşısında aynı sınamalarla karşı karşıyayız" açıklamasında bulundu. NATO'nun da AB'nin de bu sorunlara karşılık vermek için yeterli araca sahip olmadığını vurguladı. Stoltenberg, "Birlikte olursak birbirimizi tamamlayabiliriz." ifadesini kullandı. AB Yüksek Temsilcisi Borrell de toplantıya girişte yaptığı açıklamada, "Rusya tehdidi karşısında AB'nin birliğinin, NATO'daki ortaklarla AB sınırlarının ötesine geçmesi gerektiğini, Rusya'nın Avrupa'nın değerlerinden uzaklaşıp gittikçe otoriter bir hal aldığını, Avrupa'nın bu duruma tepki göstermesi gerektiğini ve gösterdiğini" belirtti.

Borrell, aynı zamanda Rusya ile iletişim kanallarını açık tutmak istediklerini belirterek, "Rusya tehlikeli bir komşu ama ortak çıkarımız olan İran nükleer anlaşması veya iklim değişikliği gibi konuları onlarla paylaşmamız gerekli. Bunların ötesinde uluslararası hukuku ihlal ettiğinde Rusya'yı frenlememiz ve geri itmemiz şart." açıklamasını yaptı.

Türkiye'den Afganistan Önerisi

Bakanların NATO'nun Stratejik Kav-

ramının güncellenmesi önerisini memnuniyetle karşıladığını belirten Stoltenberg, "Tüm bu NATO 2030 önerileri güçlü bir uyum, dayanışma ve siyasi kararlılık mesajı veriyor. Bakanlar ayrıca Afganistan'daki varlığımızla ilgili istişarelere devam ettiler. Türkiye'nin Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Afgan barış sürecini destekleyecek toplantıya ev sahipliği yapmayı önerdi" dedi.

Ayrıca Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, NATO üyesi ülkelerin dışışleri bakanlarıyla terörün her türüne karşı birlikte mücadele edilmesinin önemini vurguladıklarını belirtti.

"Türkiye Önemli Bir Müttefik":

Stoltenberg basın toplantısında gelen bir soru sonrasında şu açıklamada bulundu: "Türkiye'nin önemli bir müttefik olduğunu göz önünde bulundurmamız gerekiyor. Türkiye'nin Irak ve Suriye'ye sınırı bulunuyor ve uluslararası terörle mücadelede önemli bir rolü bulunuyor. Başka hiçbir müttefik Türkiye kadar mülteciyi barındırmıyor" dedi.

Dilara Çetin

ASYA'NIN NATOSU QUAD TOPLANDI

2007 yılında ABD, Hindistan, Avustralya ve Japonya'nın arasında başlayan görüşmeler 2017 yılında Quad'a yani dördü ittifak şekline büründü. Quad görüşmeleri 12 Mart'ta başladı. Çin'e karşı gayri resmi bir stratejik ittifak olan "Dördü Güvenlik Diyalogu", bilinen adıyla da Quad, bölgesel ve küresel düzeydeki ortak sorunlara ortak çözümler bulmak ve ortak çıkarları gözetmek amacı ile belirli aralıklarda toplanarak görüşmeler gerçekleştirilmeyi amaçlamaktadır. Hint

Dışişleri Bakanlığı, 9 Mart tarihinde yaptığı açıklamada liderlerin küresel, bölgesel ve ortak çıkarlarını tartışacakları ayrıca Hint-Pasifik'te özgürlükçü bir anlayışın egemen olması doğrultusunda yapılacaklar üzerinde durulacağını açıklamıştı. 12 Mart tarihinde Hindistan Başbakanı Nerendra Modi, Avustralya Başbakanı Scott Morrison, Japonya Başbakanı Yoshihide Suga ve Amerika Başkanı Joseph R. Biden'ın katılımları ile sanal olarak gerçekleşen ilk Quad Zir-

vesi, liderlerin bir araya geldiği ilk görüşme oldu. Ortak çıkarlar doğrultusunda düzenlenen sanal toplantıda esas başlık, Çin'in Hint-Pasifik'te izlediği politikalar üzerineydi. Dördü İttifak ülkelerinin 2020 yılında ortak olarak düzenledikleri Malabar Deniz Tatbikatı tüm dikkatleri üzerine çekmişti. Çin, ABD'nin bölgede kendisine karşı uyguladığı ittifak stratejisini, mini NATO olarak adlandırmıştı.

Helin Toğay

DIŞİŞLERİ BAKANI ÇAVUŞOĞLU: MISIR İLE DİPLOMATİK DÜZEYDE TEMASLARIMIZ BAŞLADI

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Mısır ile uzun zamandır rafa kaldırılan diplomatik temasların yeniden başladığını açıkladı. Peki Türkiye'nin Mısır ile diplomatik ilişkilerini en alt düzeye indirmesinin sebebi neye dayanıyordu? 2013 yılında Mısır'ın o dönemdeki Genelkurmay Başkanı Sisi, Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'yi darbe yaparak devirmişti. Darbeye karşı çıkan Türkiye, Mısır ile diplomatik ilişkilerini en aza indirerek Sisi'yi eleştirmiş ve bu eleştiri de Mısır'ın büyük destekçisi Suudi Arabistan ile Birleşik Arap Emirlikleri'nden gelen olumsuz tepkilere neden olmuştu. Mısır ile Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerin normale dönmesi zaman alacak olsa da 2020 yılında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye ile Mısır İstihbarat Teşkilatı arasında görüş-

meler olduğunu açıklaması normale dönüş sürecinin sinyallerini vermişti. Bunun yanında Türkiye'nin, Mısır'ın NATO Toplantıları'na katılmaması yönünde koyduğu vetoyu 2020 içerisinde kaldırması da ilişkilerin normal düzeye gelmesi açısından önemli bir gelişmeydi. Yunanistan, Doğu Akdeniz'de Türkiye ve Libya arasındaki anlaşmaya karşı misilleme olarak Mısır ile deniz yetki alanları anlaşması yapmıştı. Yunanistan ve Mısır arasında yapılan bu anlaşmada, Mısır'ın Türkiye'nin açıkladığı sınırlarına müdahale etmemesi Türkiye ve Mısır arasındaki ilişkilerin iyi yönde gitmesine neden oldu. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Türkiye ile Mısır arasındaki istihbarat ve dışişleri bakanlıkları düzeyindeki diplomatik temasların ön koşul olmadan başladığını söylediği açıklamasında

bu sözleri dile getirdi; "Herhangi bir ön koşul Mısırlılardan gelmedi. Bizden de herhangi bir ön koşul şu anda gitmedi. Ama yıllarca bağlar kopuk olunca bir günde hiçbir şey olmamış gibi hareket etmek de o kadar kolay olmuyor. Yavaş yavaş görüşerek, bir yol haritası belirleyerek ve o konularda adım atarak oluşuyor. Yıllardır ister istemez bu kadar kopukluk olunca bir güven eksikliği de oluyor. Bu normal, iki tarafta da olabilir. O nedenle belli bir strateji, yol haritası çerçevesinde görüşmeler oluyor, devam ediyor. Mısır ile hem istihbarat düzeyinde hem de dışişleri bakanlıkları düzeyinde temaslarımız var. Diplomatik düzeyde temaslarımız başladı" dedi.

Helin Toğay

KÜRESEL SİSTEM NÜKLEER KRİZ EŞİĞİNDE Mİ?

Devlet mekanizmaları bölgesel tehditlere karşı nükleer silah elde bulundurarak güvenliklerini sağlama yoluna gidiyor. İngiltere, ‘Rusya ve Çin tehdidi yükseliyor’ dedi. Nükleer silahlanma yoluna gitmesinin arka planında Rusya ve Çin’in siber saldırı, casusluk ve insan haklarına aykırı olarak ilerlediklerini öne sürüyor. Rusya’yı daimi tehdit olarak ele almakta ve Çin’i ise, sistemli ilerleyen rakip olarak görmektedir. Küresel sistemde kurulan dengelerin dışına itilmemek için yeni bir güvenlik ağı yaratmanın stratejisini oluşturmaktadır. İngiltere, nükleer kapasitesini yüzde 40’tan fazla arttırma hazırlıklarına başladı. İngiltere silahsızlanmaya son verip, 10 milyar sterlinlik bir yeniden silahlanmanın yolunu açıyor. Londra hükümeti 180 adet olan nükleer savaş baş-

lığı sayısını 260’a çıkarmayı öngören yeni stratejisini açıklayacak.

İngiltere, savunma, güvenlik ve dış politika alanlarında kapsamlı bir revizyona gidiyor. Sovyetler Birliği’nin dağılmasının ardından başlayan silahsızlanma dönemi sona eriyor. Ülkede ilk olarak nükleer başlıklar arttırılacak Küresel sistemde yankılarını derinden hissettiğimiz Covid-19 salgını-

nın ülkelerin ekonomik sahasına verdiği hasar nedeniyle, nükleer Silahsızlanma Kampanyası’nın (CND) genel sekreteri Kate Hudson şunları dedi: “Hükümet nakit sıkıntısı çekerken, kitle imha silahları için görkemli, para israfına neden olan harcamalara ihtiyacımız yok.” dedi.

Uluslararası Nükleer Silahları Ortadan Kaldırma Kampanyası (ICAN) Başkanı Beatrice Fihn Londra hükümetinin “oldukça tehlikeli bir nükleer silah yarışına” girdiğini söyledi. İngiltere’nin nükleer denizaltı filosu İskoçya’nın batısında bulunuyor. İngiltere, Çin’e karşı Hindistan, Japonya, Güney Kore ve Avustralya ile savunma, diplomatik ve ticari ilişkilerini derinleştiriyor. Şehnaz Tekbaş

ÖZBEKİSTAN İLE TÜRKİYE ARASINDA 'ASKERİ MALİ İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASI'

Özbekistan, Türkiye ile geçen yıl imzalanan Askeri Mali İş Birliği Anlaşması ile Nakdi Yardım Uygulama Protokolü'nü onayladı.

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in imzaladığı "Uluslararası Anlaşmaların Onaylanmasına" ilişkin kararnameyle Özbekistan ile Türkiye arasında 27 Ekim 2020'de Taşkent'te imzalanan Askeri Mali İş Birliği Anlaşması ile Nakdi Yardım Uygulama Protokolü onaylandı. Kararnameye göre, bu anlaşma ve protokolün yürürlüğe girmesinden sonra Özbekistan Bakanlar Kurulu ve ilgili bakanlıklar, bu anlaşma ve protokol çerçevesinde Özbekistan'ın yü-

kümlülüklerinin öngörülen şekilde yerine getirilmesini sağlayacak.

Hulusi Akar, Ekim ayında resmi ziyarette bulunmuştu

Özbekistan Savunma Bakanlığı da Özbek tarafından bu belgelerin uygulanmasından sorumlu olacak. Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Ekim 2020'de Özbekistan'a yaptığı resmi ziyarette, Özbek

Savunma Bakanı Bahadır Kurbanov'la iki ülke arasında Askeri Mali İşbirliği Anlaşması ve Nakdi Yardım Uygulama Protokolü'nü imzalamıştı.

Şehnaz Tekbaş

AVRUPA BİRLİĞİ VE İNGİLTERE ARASINDAKİ BREXİT ANLAŞMAZLIĞI DEVAM EDİYOR

İngiltere'nin Brexit ile Avrupa Birliği'nden ayrılması sancılı bir şekilde devam ediyor. Geçtiğimiz dönemde taraflar aralarında çeşitli protokoller imzalamış ve bu sürecin anlaşmalı bir şekilde devam etmesi gerektiği konusunda anlaşmışlardı. Brexit anlaşmasına göre, İngiltere AB'den ayrılrsa da Kuzey İrlanda AB ile Gümrük Birliği içinde kalmayı sürdürecekti.

Bununla birlikte AB, mart ayı sonundan itibaren İngiltere ve Kuzey İrlanda arasında gümrük kontrollerine başlanmasını istiyordu. Geçtiğimiz ay ise İngiltere, Kuzey İrlanda'ya giden ürünlere bir süre daha gümrük kontrolü yapmayacağını açıklamasının ardından Avrupa Birliği tarafından Brexit anlaşmasını ve uluslararası hukuku ihlal etmekle suçlandı. Bu olayın ardından AB Komisyonu

Başkan Yardımcısı Maros Sefcovic bir yazılı açıklama yaptı. Bu açıklamada ise İngiltere'nin bu eyleminin AB ve İngiltere arasındaki Brexit Anlaşması ve Kuzey İrlanda Protokolü'nün ihlali anlamı taşıdığını dile getirdi. Bununla birlikte geçmişte İngiltere'nin Brexit anlaşmasının maddelerini değiştirmeye yönelik girişimlerde bulunduğunu hatırlatarak, güncel durumun uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirtti. AB Komisyonu ise bu olay karşısında İngiltere'ye resmi bir mektup gönderdi ve 1 ay içerisinde tatmin edici bir yanıt gelmezse konuyu Adalet Divanı'na taşıyacakları bildirildi.

Aşı Krizi Sorunu

AB ve İngiltere arasındaki ikili ilişkiler sorunlu haldeyken AB'nin yaşadığı aşı krizi konusu da gündem

oldu. Avrupa Komisyonu'nun üye ülkeler dışındaki ülkelere Covid-19 aşı ihracatını engellemeyi düşüneceği açıklaması İngiltere tarafında ciddi tepkilere yol açtı. Bu olaydan sonra ise Brexit yanlısı politikacılar ve kampanya üyeleri, bu sürecin ne kadar gerekli olduğunu üzerinde tekrardan görüş bildirdiler. 25 Mart tarihinde ise AB ülkeleri İngiltere'ye yönelik aşı tedariki yasağı önerisini görüşecek. Eğer olası bir tedarik sorunu yaşanırsa İngiltere'nin aşı programının iki aylık bir gecikmeye uğraması söz konusu. Bunun üzerinde ise İngiltere Başbakanı Boris Johnson ise AB'ye sesleneceğini belirterek AB'yi verdiği taahhütlere saygı duymaya çağırıldı.

Muhsin Emre ÇALIŞKAN

TANZANYA'NIN İLK KADIN DEVLET BAŞKANI YEMİN EDEREK GÖREVE BAŞLADI

1960 yılında Zanzibar'da dünyaya gelen Samia Suluhu Hassan, kamu yönetiminde lisans ve ekonomi alanında yüksek lisans eğitimi aldı. Bununla birlikte Birleşmiş Milletler tarafından kurulan Dünya Gıda Programı'nda çalıştı. 2000 yılında ise siyasete atılan Hassan, ilk olarak Zanzibar temsilciler meclisine seçildi. O dönemde ise dönemin başkanı Amani Karume tarafından bakan olarak terfi ettirildi. Kabinedeki tek kadın olması sebebiyle erkek üniversite arkadaşları tarafından hor görüldü. Fakat Hassan 2005 yılında tekrar seçildi ve tekrar bakan olarak atandı.. 2010 yılında ise Tanzanya Millet Meclisine seçildi. 2015'deki seçimlerin ardından eski Başkan John Magufuli tarafından ülke tarihindeki ilk kadın başkan yardımcısı olarak atanmıştı.

Tanzanya Devlet Başkanı John Magufuli'nin, 17 Mart tarihindeki tartışmalı ölümünün ardından, anayasaya göre görevi devralan Samia Suluhu Hassan ülke tarihindeki ilk kadın devlet başkanı olarak kayıtlara geçti. Yemin töreninin ardından açıklama yapan Samia Hassan "Millet olarak güçlüyüz ve liderimiz Magufuli'nin

bıraktığı yerdən yolumuza devam edeceğiz" dedi. Açıklamasının devamında ise, ülkesinin zor bir dönemden geçtiğini ifade ederek, herkese birlik ve beraberlik çağrısı yaptı.

Muhsin Emre ÇALIŞKAN

Yayın
Danışmanı
Editörler

Doç. Dr. Fahri ERENEL
: Öğr. Gör. Şule KILIÇARSLAN
: Arş. Gör. Ahmet GEDİK,
Muhsin Emre ÇALIŞKAN, Kadir YILDIRIM,
Öğr. Gör. Nevin ERYILMAZ

Grafik Tasarım
Muhabirler

: Mustafa Ardıç GÜLERYÜZ, Şehnaz TEKBAŞ,
Emir TÜRK, Helin TOĞAY, Tuğçe TAŞ

E Posta
Instagram
Twitter
Web
Adres

: guvsam@istinye.edu.tr
: isuguvsam
: @isuguvsam
: guvsam.istinye.edu.tr
GÜVSAM, İstinye Üniversitesi Topkapı Kampüsü
Maltepe Mah. Edirne Çırpıcı Yolu No: 9
: Zeytinburnu/İstanbul
0850 283 60 00

Tel